

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО”

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ
ПОСІБНИК**

**З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ЗАГАЛЬНА МЕТОДИКА
ЕКСПЕРТНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ”**

Харків
2012

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО”**

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

**ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ЗАГАЛЬНА МЕТОДИКА
ЕКСПЕРТНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ”**

(галузь знань 0304 “Право”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Магістр”,
спеціальність 8.18010003 “Судова експертиза”)

**Харків
2012**

Навчально-методичний посібник для самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни “Загальна методика експертного дослідження” (галузь знань 0304 “Право”, освітньо-кваліфікаційний рівень “Магістр”, спеціальність 8.18010003 “Судова експертиза”) / уклад.: В. А. Журавель, В. О. Коновалова, В. Ю. Шепітько та ін. – Х. : Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого”, 2012. – 22 с.

У к л а д а ч і: В. А. Журавель,
В. О. Коновалова,
В. Ю. Шепітько,
С. В. Веліканов,
О. Л. Мусієнко

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
університету (протокол № 5 від 27.07. 2012 р.)*

© Національний університет “Юридична
академія України ім. Ярослава Мудрого”, 2012

1. ВСТУП

Запорукою ефективної діяльності експерта є його належний рівень знань у загальнотеоретичних питаннях судової експертології. До числа основних положень судової експертології традиційно відносять комплекс понять, що об'єднуються спільним тематичним найменуванням – “Загальна методика експертного дослідження”, яка є базою для створення родових, видових та підвидових експертних методик та слугує уніфікації експертної діяльності, підвищенню загального наукового рівня та якості експертних висновків, неможлива без відповідних глибоких знань експерта.

У результаті опанування навчальної дисципліни “Загальна методика експертного дослідження” судовий експерт-магістр повинен:

знати

- структуру та стадії загальної експертної методики та експертних методик різних видів;
- законодавство України про атестацію та реєстрацію експертних методик;
- поняття експертної версії;
- види судових експертиз та методики їх проведення;
- процедуру побудови експертних версій та завдань, визначення шляхів їх перевірки і вирішення, формулювання експертних прогнозів;
- структуру висновку експерта, порядок оформлення результатів експертних досліджень;
- процесуальне положення й зміст діяльності експерта і спеціаліста;
- підстави та межі юридичної відповідальності експерта за порушення чинного законодавства;
- систему експертних установ України та зарубіжних держав, їх правовий статус, завдання і функції, організацію діяльності;
- вітчизняний і міжнародний досвід організації судово-експертної діяльності;
- можливості застосування обчислювальної техніки та

автоматизованих інформаційно-пошукових систем криміналістичного призначення, автоматизованого робочого місця судового експерта;

- сучасні методи, засоби та прийоми виявлення, фіксації, вилучення та дослідження слідів та речових доказів, що виступають об'єктами експертного дослідження;

- недоліки і помилки в експертній діяльності, засоби їх діагностики і усунення;

- процедуру і порядок отримання зразків для порівняльного дослідження (вільних, умовно вільних, експериментальних);

- організацію й ведення експертно-криміналістичних карток і колекцій, форми підвищення ефективності їх використання для розкриття та розслідування злочинів;

- форми і методи профілактичної роботи судового експерта по виявленню й усуненню умов, що сприяють вчиненню злочинів;

- правила експлуатації судово-експертних і криміналістичних технічних приладів, засади фінансового та матеріально-технічного забезпечення експертних установ;

- правила техніки безпеки при роботі з лабораторним та дослідним устаткуванням, орг- та спецтехнікою, небезпечними речовинами;

- основи дидактики й методики проведення семінарів з співробітниками правоохоронних органів;

уміти:

- правильно орієнтуватись у застосуванні експертних методик;

- суворо дотримуватися положень зареєстрованих методик експертного дослідження;

- розробляти і впроваджувати в практику судово-експертних установ новітні методики проведення судових експертиз;

- формулювати й вирішувати завдання, що виникають у ході судово-експертної діяльності і потребують поглиблених спеціальних професійних знань;

- висувати експертні версії та формулювати експертні

прогнози;

- обирати методи дослідження, модифікувати існуючі й розробляти нові, виходячи із завдань конкретного дослідження;

- обробляти отримані результати, аналізувати, узагальнювати, формулювати експертні висновки на основі отриманих емпіричних та аналітичних даних;

- представляти підсумки здійсненої дослідної роботи у вигляді висновків, звітів, довідок, оформлених відповідно до вимог чинного законодавства;

- вести бібліографічну роботу із залученням сучасних інформаційних технологій;

- застосовувати для самостійної дослідної діяльності набуті теоретичні знання та навички роботи з технічними засобами;

- виявляти причини та умови, які сприяли вчиненню злочинів, а також інших правопорушень, розроблювати і реалізовувати різноманітні заходи їх попередження;

- надавати фахові консультації та іншу інформаційну допомогу з питань дослідження та оцінки матеріальних об'єктів, явищ та процесів, що стосуються обставин справ, які перебувають у провадженні судів, органів дізнання та досудового слідства;

- застосовувати комп'ютерні технології для моделювання та відтворення обставин подій;

- вести експертні картотеки й колекції;

- аналізувати рівень використання судово-експертних засобів і методів у цивільних, кримінальних, а також справах про адміністративні правопорушення, здійснювати у взаємодії зі слідчими, дізнавачами, особами й органами, що розглядають справи про адміністративні правопорушення, заходи щодо підвищення їхньої ефективності;

- готувати огляди щодо використання технічних засобів і методів у слідчій і судовій практиці, виявленні й запобіганні злочинам і правопорушенням у конкретному регіоні;

- надавати допомогу прокурорам, слідчим, дізнавачам, оперативним працівникам у використанні техніко-

криміналістичних методів і засобів у розкритті й розслідуванні злочинів, у тому числі у висуванні слідчих версій, відібранні зразків для порівняльного дослідження, формулюванні питань перед експертом;

- застосовувати технічні й криміналістичні методи й засоби пошуку, виявлення, фіксації, вилучення всіх видів матеріальних слідів й об'єктів при провадженні слідчих і судових дій, оперативно-розшукових заходів;

- проводити попередні дослідження матеріальних об'єктів і слідів, речових доказів з метою з'ясування підстав для порушення кримінальної справи, висування версій про природу, походження об'єкта, встановлення даних про особистість підозрюваної особи;

- здійснювати організацію технічного обслуговування технічних засобів у судово-експертних установах.

2. ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Тема	Усього годин	У тому числі		
			лекції	практичні заняття	самостійна робота
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>
1	Поняття експертної методики	14	2	2	10
2	Структура експертної методики	14	2	2	10
3	Стадії загальної методики експертного дослідження	18	4	2	12
4	Особливості структури та стадій експертних методик проведення експертиз різних видів	12	2	2	8
5	Експертні версії: поняття, порядок висунення та перевірки	12	2	2	8
6	Теорія вирішення експертних завдань	20	4	4	12
7	Внутрішнє переконання експерта як підгрунття формування висновку	12	2	2	8
8	Атестація та державна реєстрація методик проведення судових експертиз	12	2	2	8
9	Експертні технології	12	2	2	8
	Разом	126	22	20	84

ЗАТВЕРДЖЕНО
вченою радою Національного
університету “Юридична академія
України імені Ярослава Мудрого”
(протокол № 10 від 15.06.2012 р.)

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ЗАГАЛЬНА МЕТОДИКА ЕКСПЕРТНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ”

1. Поняття експертної методики

Поняття експертної методики: генеза та сучасні погляди. Експертна методика та методи судової експертизи. Види експертних методик, підстави їх класифікації.

2. Структура експертної методики

Загальна структура експертної методики. Структура ідентифікаційного експертного дослідження. Структура діагностичного експертного дослідження. Структура ситуаційного експертного дослідження.

3. Стадії загальної методики експертного дослідження

Ознайомча стадія експертного дослідження. Аналітична стадія експертного дослідження. Синтетична стадія експертного дослідження. Резолютивна стадія експертного дослідження. Питання, які вирішує експерт на стадіях експертного дослідження.

4. Особливості структури та стадій експертних методик проведення експертиз різних видів

Експертні методики судово-медичних експертиз. Експертні методики криміналістичних експертиз. Експертні методики технічних експертиз. Експертні методики мистецтвознавчих експертиз.

5. Експертні версії: поняття, порядок висунення та перевірки

Поняття експертної версії. Види експертних версій. Висунення експертних версій. Співвідношення експертної версії та версії процесуального суб'єкта, який призначив судову експертизу. Прийоми перевірки експертних версій.

6. Теорія вирішення експертних завдань

Поняття експертного завдання. Види експертних завдань. Особливості експертної методики в залежності від виду експертного завдання. Диференціація експертного завдання та запитань, що ставляться на розв'язання експертизи.

Поняття про експертне рішення. Види експертних рішень. Ситуації прийняття експертних рішень. Комп'ютерні технології як засіб підтримки прийняття рішень.

7. Внутрішнє переконання експерта як підґрунтя формування висновку

Розвиток поняття про внутрішнє переконання експерта. Нормативно-правові підстави формування внутрішнього переконання експерта. Деонтологічні засади внутрішнього переконання експерта. Психологія формування внутрішнього переконання експерта.

8. Атестація та державна реєстрація методик проведення судових експертиз

Розробка експертних методик. Апробація експертних методик. Упровадження методики в експертну практику. Вимоги до експертних методик, що проходять атестацію та подаються на державну реєстрацію. Доступ до зареєстрованих експертних методик. Організація обліку експертних методик у експертному закладі.

9. Експертні технології

Поняття експертної технології. Види експертних технологій. Структура експертної технології. Співвідношення експертної методики та експертної технології. Впровадження експертних технологій у експертну діяльність.

4. ПЛАНИ ТА ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Практичні заняття з навчальної дисципліни “Загальна методика експертного дослідження” спрямовані на засвоєння студентами положень нормативно-правових актів, які визначають порядок розробки, атестації та реєстрації методик експертного дослідження, основні вимоги до цього процесу. Крім цього, студенти опановують теоретичні положення загальної методики експертного дослідження і практичних навичок, пов’язаних із обранням та використанням методик експертного дослідження в професійній діяльності судового експерта, формуванні необхідних ділових та моральних якостей судового експерта.

До окремих тем пропонуються практичні завдання, які передбачають розгляд найважливіших теоретичних питань, вирішення ситуаційних завдань, розрахованих на застосування положень окремих нормативно-правових актів, аналіз і оцінку правомірності й обґрунтованості певних дій, рішень тощо. Розв’язання окремих завдань може здійснюватись у формі ділових ігор, дискусій тощо, супроводжуватись складанням фрагментів процесуальних документів.

Під час підготовки до занять студенти мають опрацювати рекомендовану літературу, вивчити необхідні нормативно-правові акти, виконати інші завдання, які виносяться на позааудиторний час.

Н о р м а т и в н о - п р а в о в і а к т и

Кримінально-процесуальний кодекс України : від 28.12.1960 р. // Відом. Верхов. Ради УРСР, 1961. – № 2. – Ст. 15.

Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. // Голос України від 19.05.2012 р. – № 90-91. – Ст. 9.

Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2004. – № 40. – Ст. 492.

Кодекс адміністративного судочинства від 06.07.2005 р. //

Відом. Верхов. Ради України. – 2005. – № 35. – Ст. 446.

Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. // Там же. – 1992. – № 6. – Ст. 56.

Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. // Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1984. – № 51. – Ст. 1122.

Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. // Відом. Верхов. Ради України. – 2001. – № 25. – Ст. 131.

Про судову експертизу: Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-ХІІ // Там же. – 1994. – № 28. – Ст. 232.

Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 13.12.1991 р. № 1977-ХІІ // Там же. – 1992. – № 12. – Ст. 165.

Про затвердження Порядку атестації та державної реєстрації методик проведення судових експертиз: постанова Каб. Міністрів України від 02.07.2008 р. № 595 // Офіц. вісн. України. – 2008. – № 49. – Ст. 33.

Про утворення експертної служби Міністерства внутрішніх справ: постанова Каб. Міністрів України від 20.06.2000 р. № 988 // Там же. – 2000. – № 25. – Ст. 125.

Про затвердження Інструкції про особливості здійснення судово-експертної діяльності атестованими судовими експертами, що не працюють у державних спеціалізованих експертних установах: наказ Міністерства юстиції України від 12.12.2011 р. № 3505/5 // Там же. – 2011. – № 98. – Ст. 134.

Про розвиток та вдосконалення судово-медичної служби України: наказ Міністерства охорони здоров'я України № 6 від 17.01.1995 р. // zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0248-95

Інструкція про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичними рекомендаціями з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: наказ Міністерства юстиції України від 08.10.1998 р. № 53/5 // Офіц. вісн. України. – 1998. – № 46. – Ст. 172.

Про затвердження Положення про науково-консультативну та методичну раду з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України: наказ Міністерства юстиції України від 27.03.2012 р. № 470/5 // Там же. – 2012. – № 27. – Ст. 14.

Про затвердження Порядку ведення Реєстру методик проведення судових експертиз: наказ Міністерства юстиції України від 02.10.2008 р. № 1666/5 // Там же. – 2008. – № 77. – Ст. 33.

Про затвердження Положення про Експертно-кваліфікаційну комісію МВС України та атестацію судових експертів Експертної служби МВС України: наказ МВС України від 15.12.2011 р. № 923 // Офіц. вісн. України. – 2012. – № 18. – Ст. 52.

Про затвердження Інструкції про проведення огляду транспортних засобів та їх реєстраційних документів під час реєстрації, перереєстрації і зняття з обліку: наказ МВС України від 10.11.2005 р. № 987 // Там же. – 2005. – № 47. – Ст. 283.

Про затвердження переліків рекомендованої науково-технічної та довідкової літератури, що використовується під час проведення судових експертиз: наказ Міністерства юстиції України від 30.07.2010 р. № 1722/5 // minjust.gov.ua/0/40954

Про судову експертизу в кримінальних і цивільних справах: постанова Пленуму Верховного Суду України від 30.05.1997 р. № 8. // zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-97

С п и с о к л і т е р а т у р и

Аверьянова Т. В. Практическое руководство по производству судебных экспертиз для экспертов и специалистов / Т. В. Аверьянова, В. Ф. Статкус. – М.: Юрайт, 2011. – 736 с.

Майлис Н. П. Введение в судебную экспертизу / Н. П. Майлис. – М.: Юнити-Дана, Закон и право, 2011. – 160 с.

Моїсєєв О. М. Експертні технології: теорія формування і практика застосування: [моногр.] / О. М. Моїсєєв. – Х.: Вид. агенція “Апостіль”, 2011. – 424 с.

Россинская Е. Р. Судебная экспертиза в гражданском, арбитражном, административном и уголовном процессе / Е. Р. Россинская. – М.: Норма, Инфра-М, 2011 – 736 с.

Россинская Е. Р. Настольная книга судьи. Судебная экспертиза / Е. Р. Россинская, Е. И. Галяшина. – М.: Проспект, 2011. – 464 с.

Россинская Е. Р. Теория судебной экспертизы / Е. Р. Россинская, Е. И. Галяшина, А. М. Зинин. – М.: Норма, 2009. – 384 с.

Клименко Н. І. Судова експертологія: курс лекцій: [навч. посіб. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл.] / Н. І. Клименко. – К.: Вид. Дім “Ін Юре”, 2007. – 528 с.

Моїсєєв О. М. Експертні технології: теорія формування і практика застосування: моногр. / О. М. Моїсєєв. – Х.: Вид. агенція “Апостіль”, 2011. – 424 с.

1. Поняття експертної методики

П л а н

1. Зародження та розвиток поняття про експертну методику.
2. Експертна методика та методи судової експертології.
3. Види експертних методик, підстави їх класифікації.
4. Організація науково-методичного забезпечення судово-експертної діяльності в Україні.

На практичному занятті проводиться ділова гра “Складання схеми організації науково-методичного забезпечення судово-експертної діяльності в Україні”.

При розгляді питань плану студенти вивчають та використовують положення ст. 101, 102 КПК України, а також ст. 8 Закону України “Про судову експертизу”.

2. Структура експертної методики

П л а н

1. Загальна структура експертної методики.
2. Структура ідентифікаційного експертного дослідження.
3. Структура діагностичного експертного дослідження.
4. Структура ситуаційного експертного дослідження.

Під час виконання завдань плану практичного заняття студенти визначають особливості відображення структури експертної методики у висновках різних за експертними завданнями судових експертиз.

3. Стадії загальної методики експертного дослідження

П л а н

1. Ознайомча стадія експертного дослідження.
2. Аналітична стадія експертного дослідження.
3. Синтетична стадія експертного дослідження.
4. Резолютивна стадія експертного дослідження.
5. Питання, що вирішує експерт на стадіях експертного дослідження.

Студенти аналізують зміст стадій у висновках експертиз різних видів. На перевірку викладачу подаються підготовлені під час самостійної роботи висновки судових експертиз.

4. Особливості структури та стадій експертних методик проведення експертиз різних видів

П л а н

1. Експертні методики судово-медичних експертиз.
2. Експертні методики криміналістичних експертиз.
3. Експертні методики технічних експертиз.
4. Експертні методики мистецтвознавчих експертиз.

На практичному занятті студенти знайомляться та дають характеристику експертним методикам. Кожен студент повинен ознайомитись під час самостійної роботи із змістом щонайменше однієї експертної методики відповідно до кожного з пунктів плану завдання практичного заняття.

5. Експертні версії: поняття, порядок висунення та перевірки

П л а н

1. Поняття експертної версії. Відмінність експертної вер-

сії від наукової гіпотези. Співвідношення експертної версії від версії процесуального суб'єкта, що призначив судову експертизу.

2. Види експертних версій.
3. Висунення експертних версій.
4. Прийоми перевірки експертних версій.

6. Теорія вирішення експертних завдань

Заняття 1. Експертне завдання

П л а н

1. Поняття експертного завдання.
2. Види експертних завдань.
3. Обрання експертної методики в залежності від виду експертного завдання та запитань.
4. Особливості експертної методики в залежності від виду експертного завдання.
5. Диференціація експертного завдання та запитань, що ставляться на розв'язання експертизи.

Студенти при роботі із висновками судових експертиз виокремлюють експертні завдання та запитання, що їм відповідають. Згідно з фабулами, запропонованими викладачем, студенти формулюють запитання та експертні завдання.

Розв'язуючи пункти, передбачені планом практичного заняття, студенти враховують положення п. 3 ч. 5 ст. 69 КПК України.

Заняття 2. Експертне рішення

П л а н

1. Поняття про експертне рішення.
2. Види експертних рішень.
3. Ситуації прийняття експертних рішень.

4. Комп'ютерні технології як засіб підтримки прийняття рішень.
5. Експертне рішення в системі повноважень та відповідальності судового експерта.

На основі ознайомлення із висновками судових експертиз студенти реконструюють рішення, які могли б бути прийняті експертом, та порівнюють їх із прийнятими експертами рішеннями.

При опануванні питань плану студенти спираються на положення ст. 70 КПК України.

7. Внутрішнє переконання експерта як підгрунття формування висновку

П л а н

1. Розвиток поняття про внутрішнє переконання експерта.
2. Нормативно-правові підстави формування внутрішнього переконання експерта.
3. Деонтологічні засади внутрішнього переконання експерта.
4. Психологія формування внутрішнього переконання експерта.

На практичному занятті студенти обговорюють підготовлені під час самостійної роботи визначення понять “знання”, “думка”, “переконання”.

У позааудиторний час студенти складають юридичне есе за однією із тем: “Об’єктивні чинники внутрішнього переконання експерта”, “Норми права – основа внутрішнього переконання експерта”, “Запобігання суб’єктивізму у внутрішньому переконанні експерта” (500 слів), яке подається на перевірку викладачу.

8. Атестація та державна реєстрація методик проведення судових експертиз

П л а н

1. Розробка експертних методик.
2. Апробація експертних методик.
3. Впровадження методики в експертну практику.
4. Вимоги до експертних методик, що проходять атестацію та подаються на державну реєстрацію.
5. Процедура атестації та державної реєстрації експертних методик.
6. Доступ до зареєстрованих експертних методик.
7. Організація обліку експертних методик у експертному закладі.

Під керівництвом викладача проводиться ділова гра “Пошук методики проведення судової експертизи”. Згідно з фабулами, запропонованими викладачем, студенти відшуковують Реєстр методик проведення судових експертиз та обирають необхідну методику. Ділова гра проводиться у комп’ютерному класі.

Студенти розподіляються за варіантами та за вказівкою викладача складають запит до Управління експертного забезпечення правосуддя Міністерства юстиції України щодо реєстрації відповідної методики або надають витяги з Реєстру методик проведення судових експертиз.

9. Експертні технології

П л а н

1. Поняття експертної технології.
2. Види експертних технологій.
3. Структура експертної технології.
4. Співвідношення експертної методики та експертної технології.
5. Впровадження експертних технологій в експертну діяльність.

5. ПРОГРАМНІ ПИТАННЯ (ДО ІСПИТУ) З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ЗАГАЛЬНА МЕТОДИКА ЕКСПЕРТНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ”

1. Зародження поняття про експертну методику.
2. Експертна методика та методи судової експертології.
3. Види експертних методик, підстави їх класифікації.
4. Загальна структура експертної методики.
5. Структура ідентифікаційного експертного дослідження.
6. Структура діагностичного експертного дослідження.
7. Структура ситуаційного експертного дослідження.
8. Ознайомча стадія експертного дослідження.
9. Аналітична стадія експертного дослідження.
10. Синтетична стадія експертного дослідження.
11. Резолютивна стадія експертного дослідження.
12. Питання, що вирішує експерт на стадіях експертного дослідження.
13. Експертні методики судово-медичних експертиз.
14. Експертні методики криміналістичних експертиз.
15. Експертні методики технічних експертиз.
16. Експертні методики мистецтвознавчих експертиз.
17. Поняття експертної версії.
18. Види експертних версій.
19. Висунення експертних версій.
20. Співвідношення експертної версії та версії процесуального суб'єкта, який призначив судову експертизу.
21. Прийоми перевірки експертних версій.
22. Поняття експертного завдання.
23. Види експертних завдань.
24. Особливості експертної методики в залежності від виду експертного завдання. Диференціація експертного завдання та запитань, що ставляться на розв'язання експертизи.
25. Поняття про експертне рішення.
26. Види експертних рішень.
27. Ситуації прийняття експертних рішень.

28. Комп'ютерні технології як засіб підтримки прийняття рішень.
29. Розвиток поняття про внутрішнє переконання експерта.
30. Нормативно-правові підстави формування внутрішнього переконання експерта.
31. Деонтологічні засади внутрішнього переконання експерта.
32. Психологія формування внутрішнього переконання експерта.
33. Розробка експертних методик.
34. Апробація експертних методик.
35. Впровадження методики в експертну практику.
36. Вимоги до експертних методик, що проходять атестацію та подаються на державну реєстрацію.
37. Доступ до зареєстрованих експертних методик.
38. Організація обліку експертних методик у експертному закладі.
39. Поняття експертної технології.
40. Види експертних технологій.
41. Структура експертної технології.
42. Співвідношення експертної методики та експертної технології.
43. Впровадження експертних технологій у експертну діяльність.

ЗМІСТ

1. Вступ.....	3
2. Загальний розрахунок годин лекцій, практичних занять, самостійної роботи.....	7
3. Програма навчальної дисципліни “Загальна методика експертного дослідження”.....	8
4. Плани та завдання до практичних занять і самостійної роботи.....	11
5. Програмні питання (до іспиту) з навчальної дисципліни “Загальна методика експертного дослідження”.....	19

Навчальне видання

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК

ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ “ЗАГАЛЬНА МЕТОДИКА ЕКСПЕРТНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ”

(галузь знань 0304 “Право”,
освітньо-кваліфікаційний рівень “Магістр”,
спеціальність 8.18010003 “Судова експертиза”)

У к л а д а ч і: ЖУРАВЕЛЬ Володимир Андрійович,
КОНОВАЛОВА Віолетта Омелянівна,
ШЕПТЬКО Валерій Юрійович,
ВЕЛКАНОВ Сергій Володимирович,
МУСІЄНКО Олег Леонідович

Відповідальний за випуск *В. Ю. Шепітько*

Редактор *Л. М. Рибалко*
Комп’ютерна верстка *Л. П. Лавриненко*

План 2012

Підп. до друку 08.08.2012. Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір офсетний.
Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 1,38. Облік.-вид. арк. 0,57. Вид. № 146.
Тираж 50. прим. Зам. № 4466. Ціна договірна.

Редакційно-видавничий відділ
Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.

Друкарня
Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.